

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ З ОБЛІКУ І АУДИТУ

Усвідомлення змісту завдань декларації та комюніке Болонського процесу дає підстави зробити висновок, що якість вищої освіти з обліку і аудиту сьогодні – це формування у випускника таких компетенцій і умінь, що забезпечать спільність фундаментальних принципів функціонування Європейського простору вищої освіти та задовольнять вимоги національного ринку праці.

В основу розробки сучасних стандартів вищої освіти з урахуванням світового досвіду покладається компетентісний підхід на основі Національної рамки кваліфікацій [2].

Означений нормативний акт визначає компетентність як здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості.

Повноцінна вузівська підготовка магістра з обліку і аудиту має сформувати у випускника 8 рівень рамки кваліфікацій: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики. У процесі особистісного генезису обліковий фахівець зможе опанувати рівень професіонала – дев'ятий – здатність визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми у певній галузі діяльності, які є ключовими для забезпечення стійкого розвитку та вимагають створення нових системоутворювальних знань і прогресивних технологій.

Особливістю сьогодення є те, що життєвий цикл сучасних облікових технологій та і економічних знань в цілому стає значно коротшим, ніж термін професійної діяльності фахівця. Тобто професіонал має бути спроможним перебудувати систему власної діяльності за фахом з урахуванням соціально релевантних цілей та існуючих нормативних обмежень. Такі особистісні характеристики будуть притаманні випускнику, який крім професійних кваліфікацій за рамкою, має високий рівень новітніх соціально-особистісних компетенцій.

Точкою відліку сучасних галузевих стандартів вищої освіти підготовки магістрів є розробка освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ), що визначає компетенції випускника щодо вирішення типових задач професійної діяльності. Структурною одиницею ОКХ найнижчого рівня є уміння – здатність людини виконувати певні дії на основі відповідно набутих знань та навичок. Компетенція забезпечується проходженням ієрархічного ланцюга: уміння → рівень сформованості уміння → вид уміння → компетенція.

Для формування високого рівня компетенцій має бути попередньо забезпечене виконання і комплексу вихідних умов-вимог: вимоги до освітньо-кваліфікаційного рівня та професійного відбору абітурієнтів; вимоги до кваліфікації викладацького складу; вимоги до держаної атестації як підсумкового аналізу успішності навчання магістра.

Відповідність розроблених ОКХ сучасним реаліям ринку праці забезпечується погодженням цього регламенту у Спільному представницькому органі роботодавців.

Нормативну частину ОКХ магістра спеціальності «Облік і аудит» розроблено робочою групою Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України, внесено ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», до складу робочої підкомісії з обліку і аудиту ввійшли 56 докторів, професорів з фаху, що в повній мірі представляють географію України. Варіативна компонента розробляється самостійно ВУЗом та координується науково-методичною радою напряму підготовки «Облік і аудит».

Наступним логічним етапом є розробка освітньо-професійної програми підготовки фахівця, якою встановлюються вимоги до змісту, обсягу і рівня освіти та професійної підготовки магістра з обліку і аудиту. Реалізація компетентнісного підходу забезпечується взаємозв'язком змістовних модулів (тем) відповідних дисциплін з умінями, які повинні ними генеруватися [1]. Формою унаочнення такого взаємозв'язку є таблиці у додатках до означеного регламенту. Крім того передбачається ілюстрація у цій же формі повного переліку компетенцій з ОКХ, що будуть сформовані за результатами засвоєння циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки, математичної та природничо-наукової підготовки, професійної та практичної підготовки. Формалізація описаного взаємозв'язку забезпечується структурними шифрами відповідних умінь, компетенцій та змістовних модулів дисциплін.

На державну атестацію магістрів з обліку і аудиту відповідно європейських стандартів освіти виносяться система компетенцій, сформульованих у ОКХ та відповідні блоки змістовних модулів, що складають нормативну частину освітньо-професійної підготовки фахівців. Ця система є інформаційною основою розробки Засобів діагностики якості вищої освіти.

Дотримання компетентнісного підходу при розробці ВУЗом матеріалів комплексного державного екзамену перевіряється внутрішніми чи зовнішніми органами контролю якості освіти шляхом вивчення змісту інформаційної бази державної атестації, що містить такі реквізити: дисципліна; зміст уміння, що забезпечується; шифр уміння; назва змістовного модуля, шифр змістовного модуля.

Вимоги до формування компетенцій зберігаються також і за умови проведення державного іспиту у тестовій формі: у пакеті завдань вказуються шифри базових тестових завдань і відкритої і закритої форми, що у своїй структурі містять кодифікацію відповідних умінь.

Квінтесенцією демонстрації сформованої системи компетенцій та вміння вести наукову роботу з високим рівнем самоорганізації – є дипломна робота магістра. Технологічні аспекти її виконання та захисту також повною мірою регламентуються та деталізуються у Засабах діагностики якості навчання.

Формування у магістрів з обліку і аудиту відповідної системи професійних компетенцій, що забезпечуються засобами імплементації у навчальний процес обґрунтованих вимог галузевих стандартів вищої освіти сьогодні – це заможне суспільство, конкурентоспроможний ринок праці, ефективна держава завтра.

Список використаних джерел: 1. Гуло В.Л. Методичні рекомендації з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти (компетентнісний підхід) : [метод. рекомендації] / [В.Л. Гуло, К.М. Левківський, Л.О. Котоловець та ін.]. – Київ: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. – 2013. – 90 с.; 2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» № 1341 від 23.11.2011 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.